

Dosar nr. 3ra-19/23 (2-21129265-01-3ra-11012023)

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, judecător – V. Chisilița

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău, judecători – Gh. Mîra, Gr. Dașchevici, A. Bostan

DECIZIE

28 iunie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Stela Procopciuc
Diana Stănilă
Ion Malanciuc

examinând în ședință publică recursurile declarate de Întreprinderea Municipală „Combinatul de Servicii Funerare” și de Primarul general al mun. Chișinău,

în cauza civilă la acțiunea în contencios administrativ înaintată de Instituția Medico-Sanitară Publică „Institutul de Medicină Urgentă” împotriva Întreprinderii Municipale „Combinatul de Servicii Funerare” și Primarului general al mun. Chișinău, persoană terță Dumitru Mastak, cu privire la contestarea actului administrativ individual de respingere a solicitării și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

împotriva deciziei din 20 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost respinse cererile de apel depuse de Întreprinderea Municipală „Combinatul de Servicii Funerare” și de Primarul general al mun. Chișinău, fiind menținută hotărârea din 16 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă :

La 01 septembrie 2021, Instituția Medico-Sanitară Publică „Institutul de Medicină Urgentă” a depus o acțiune împotriva Întreprinderii Municipale „Combinatul de Servicii Funerare” și Primarului general al mun. Chișinău, persoană terță Dumitru Mastak, cu privire la contestarea actului administrativ individual de respingere a solicitării și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

În motivarea acțiunii reclamantul a menționat că, la 14 iunie 2021, Instituția Medico-Sanitară Publică „Institutul de Medicină Urgentă” a depus o cerere cu nr. 03-112/3810 către Primăria mun. Chișinău și Întreprinderea Municipală „Combinatul de Servicii Funerare” cu privire la repartizarea a două locuri pentru înhumarea în teritoriul cimitirului Central, medicului Mastak Dumitru.

La cererea nr. 01-8/886 din 11 iunie 2021, înregistrată la Primăria mun. Chișinău sub nr. 03-112/3810 din 14 iunie 2021, Instituția Medico-Sanitară Publică „Institutul de Medicină Urgentă” nu a primit niciun răspuns.

Reclamanta a mai indicat că, medicul Dumitru Mastak este angajat de către Ministerul Sănătății în funcția de medic din anul 1980; este decorat cu Ordinul „Gloria Muncii” în 2017, menționat cu 2 Diplome de mențiune de la MSMPS al Republicii Moldova, menționat cu 5 Diplome de mențiune de la Departamentul Sănătății a mun. Chișinău; este autor și coautor a peste 20 invenții de raționalizare în domeniul de activitate medicală, 3 invenții în medicină decorate cu Medalii de Aur la concursuri Internaționale; este membru al echipei de medici care au implementat în medicina Republicii Moldova operațiile de transplant renal în 1982; este medic-șef al Centrului de Dializă de peste 20 de ani, în care s-au tratat și prelungit viața mii de pacienți.

Astfel, conform pct. 1.6 al deciziei nr.4/11 din 15 aprilie 2010 este expres prevăzut că loturile de pământ destinate înhumărilor la cimitirul Central se distribuie: persoanelor decorate cu distincții în muncă și luptă (Ordinul Republicii sau Ordinul Ștefan cel Mare) sau distincții de stat ale URSS similare acestora.

Totodată, invocând prevederile art. 9, art. 17 din Legea nr. 1123 din 30 iulie 1992 cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova și prevederile art. 16 din Hotărârea Guvernului nr. 1072 din 22 octombrie 1998 prin care a fost aprobat Regulamentul cu privire la cimitire, a solicitat obligarea Primăriei mun. Chișinău și Întreprinderii Municipale „Combinatul Servicii Funerare” să elibereze autorizația de arendare a două locuri de veci, în cimitirul Central.

Prin hotărârea din 16 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani a fost admisă acțiunea în contencios administrativ a Instituției Medico-Sanitare Publice „Institutul de Medicină Urgentă” împotriva Întreprinderii Municipale „Combinatul de Servicii Funerare” și Primarului general al mun. Chișinău, persoană terță Dumitru Mastak, cu privire la contestarea actului administrativ individual de respingere a solicitării și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil. S-a anulat refuzul Primarului general al mun. Chișinău și a Întreprinderii Municipale „Combinatul de Servicii Funerare” de soluționare a cererii Instituției Medico-Sanitare Publice „Institutul de Medicină Urgentă” de acordare lui Dumitru Mastak, a autorizației la arendarea a două locuri de veci în Cimitirul Central din mun. Chișinău. S-a obligat Întreprinderea Municipală „Combinatul Servicii Funerare” și Primarul general al mun. Chișinău să acorde lui Dumitru Mastak autorizația la arendarea a două locuri de veci în Cimitirul Central din mun. Chișinău.

Prin decizia din 20 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse cererile de apel depuse de Întreprinderea Municipală „Combinatul de Servicii Funerare” și de Primarul general al mun. Chișinău, fiind menținută hotărârea din 16 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a conchis că poziția apelanților precum că solicitarea Instituției Medico-Sanitare Publice „Institutul de Medicină Urgentă” nu se încadrează în prevederile Regulamentului funcționării cimitirelor din or. Chișinău, nu poate fi reținută de instanța de apel, or pct. 1.6 al Regulamentului respectiv prevede că loturile de pământ destinate înhumărilor la cimitirul Central se distribuie: persoanelor decorate cu distincții în muncă și luptă (Ordinul Republicii, Ordinul “Ștefan cel Mare”) sau cu distincții de stat ale fostei URSS similare acestora.

Astfel, instanța de apel a remarcat că Ordinul “Gloria Muncii” se conferă pentru merite în muncă și succese deosebite în toate domeniile de activitate, în timp ce “Ordinul Republicii” este distincția de stat supremă și se conferă pentru merite

excepționale în toate domeniile de activitate întru binele Patriei și al omenirii, iar Ordinul “Ștefan cel Mare” este decorațiunea militară supremă a Republicii Moldova.

Respectiv, Dumitru Mastak întrunește condițiile stabilite la pct. 1.6 și 1.7 din Regulamentul funcționării cimitirelor din or. Chișinău, ultimul fiind decorat cu distincții în muncă - Ordinul “Gloria Muncii”, precum și este o personalitate marcantă a Republicii Moldova.

Un alt motiv de refuz invocat de părțile apelante constă în faptul că, în conformitate cu punctul 3.4 al Regulamentului funcționării cimitirelor din or. Chișinău, aprobat prin decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 4/11 din 15 aprilie 2010, din lipsa de spațiu disponibil, este stopată arendarea (rezervarea) locurilor la cimitirul Central.

La capitolul dat, instanța de apel a subliniat că părțile apelante nu au prezentat nicio probă confirmativă în acest sens. Or, condiția pct. 3.4 a fost inserată în Regulamentul menționat la 15 aprilie 2010, astfel, autoritățile publice urmau a proba faptul că la moment rămâne stopată arendarea (rezervarea) locurilor la cimitirul Central.

Mai mult, pct. 3.11 al Regulamentului funcționării cimitirelor din or. Chișinău prevede că, în cazul în care mormintele vechi nu sunt înscrise în registrul cimitirului, sunt în stare deplorabilă și nu pot fi identificate, se permite rearendarea acestor loturi.

Astfel, Întreprinderea Municipală „Combinatul de Servicii Funerare” și Primarul general al mun. Chișinău nu au prezentat probe incontestabile în confirmarea faptului lipsei de spațiu disponibil în cimitirul Central.

În condițiile descrise, Curtea de Apel Chișinău a ajuns la concluzia că hotărârea primei instanțe este una întemeiată.

La 20 octombrie 2022, Întreprinderea Municipală „Combinatul de Servicii Funerare” a depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 20 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău. Ulterior, la 23 decembrie 2022, Întreprinderea Municipală „Combinatul de Servicii Funerare” a depus recurs motivat, solicitând admiterea cererii de recurs, casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi decizii.

În motivarea cererii de recurs s-au invocat argumente similare celor din cererea de apel, și anume încălcarea de către instanțele inferioare a prevederilor Regulamentului funcționării cimitirelor din or. Chișinău, aprobat prin decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 4/11 din 15 aprilie 2010, și lipsa spațiului disponibil pentru înhumări.

La 04 noiembrie 2022, Primarul general al mun. Chișinău a depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 20 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău. Ulterior, la 07 decembrie 2022, Primarul general al mun. Chișinău a depus recurs motivat, solicitând admiterea cererii de recurs, casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi decizii de respingere integrală a acțiunii.

În motivarea cererii de recurs s-au invocat argumente similare celor din cererea de apel, și anume interpretarea eronată de către instanțele inferioare a prevederilor Regulamentului funcționării cimitirelor din or. Chișinău, aprobat prin decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 4/11 din 15 aprilie 2010, și anume a prevederilor pct. 1.6 și 1.7. Totodată a fost invocată lipsa spațiului disponibil pentru înhumări și faptul că persoana terță, Dumitru Mastak, este în viață.

La 11 ianuarie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat copiile cererii de recurs Instituției Medico-Sanitară Publică „Institutul de Medicină Urgentă” și lui

Dumitru Mastak (f.d. 203), fiind recepționată de Instituția Medico-Sanitară Publică „Institutul de Medicină Urgentă” la 17 ianuarie 2023 (f.d. 205), iar trimiterea poștală în adresa persoanei terțe a fost restituită instanței cu mențiunea “nereclamat”. Referințe asupra cererilor de recurs nu au fost depuse.

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a treia „Procedura contenciosului administrativ” din Codul administrativ, în special prevederile cu privire la temeiurile recursului.

Totuși, art. XI alin. (3) din Legea menționată, prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Aceleași considerente se deduc și din interpretarea art. 195 din Codul administrativ în coroborare cu prevederile art. 3 alin. (3) din Codul de procedură civilă către stipulează că, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171. Legea procedurală civilă care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare *nu are putere retroactivă*.

În consecință, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, la examinarea recursului, va aplica prevederile cu privire la temeiurile declarării recursului din Codul administrativ în redacția în vigoare la data declarării acestuia.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Instanța de recurs constată că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 20 septembrie 2022, dispozitivul fiind notificat recurenților prin poștă la 07 octombrie 2022 (f.d. 163, 166), iar decizia motivată – la 28 noiembrie 2022 (f.d. 169, 170).

Astfel, depunerea recursurilor nemotivate la 20 octombrie 2022 (f.d. 173) și la 04 noiembrie 2022 (f.d. 176), cât și motivarea acestora prezentată la 23 decembrie 2022 (f.d. 199) și la 07 decembrie 2022 (f.d. 190), sunt în termen.

În acord cu prevederile art. 193 alin. (3), (3¹) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează acțiunile în contencios administrativ și cererile de recurs în complete din 3 judecători.

În scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători, iar completul din 5 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători.

Prin încheierea din 10 aprilie 2024 a Curții Supreme de Justiție, recursurile declarate de Întreprinderea Municipală „Combinatul de Servicii Funerare” și de Primarul general al mun. Chișinău au fost considerate admisibile și s-a fixat examinarea acestora în ședință publică, cu participarea părților.

În ședința de judecată, reprezentantul Întreprinderii Municipale „Combinatul de Servicii Funerare” – Gorojanchin Sergiu, a susținut cererea de recurs înaintată și a solicitat admiterea ei.

Reprezentantul terțului Mastak Dumitru, avocatul Lazăr Andrieș, a solicitat respingerea cererilor de recurs și menținerea deciziei contestate, invocând faptul că decizia din 20 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost executată.

Reprezentantul Primarului general al mun. Chișinău nu s-a prezentat în ședința de judecată, fiind citat legal.

Verificând hotărârea din 16 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și decizia din 20 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticile invocate în recursuri, pe baza materialelor din dosar, în coroborare cu normele de drept aplicabile, Completul de judecată consideră că recursurile urmează a fi admise, cu casarea integrală a hotărârii instanței de fond și a deciziei instanței de apel cu emiterea unei noi decizii, pentru considerentele ce vor fi arătate în continuare.

Conform art. 248 alin. (1) lit. c) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: casează integral decizia instanței de apel și emite o nouă decizie.

În interpretarea art. 244, alin. (2), coroborat cu art. 231, alin. (2) din Codul administrativ, pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La rândul său, în corespundere cu art. 22 și art. 219, alin. (1) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal administrate, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

În conformitate cu prevederile art. 194, alin. (2) din Codul administrativ în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

Completul de judecată, al Curții Supreme de Justiție, în exercitarea rolului său de instanță supremă, al cărui rol este de a verifica legalitatea și temeinicia deciziei instanței de apel reține că, la caz, instanța de apel a dat o interpretare eronată probelor administrate în cauză.

Materialele cauzei atestă că, la 14 iunie 2021, Instituția Medico-Sanitară Publică „Institutul de Medicină Urgentă” a depus o cerere cu nr. 03-112/3810 către Primăria mun. Chișinău și Întreprinderea Municipală „Combinatul Servicii Funerare” cu privire la repartizarea a două locuri pentru înhumarea în teritoriul cimitirului Central, medicului Mastak Dumitru.

La cererea nr. 01-8/886 din 11 iunie 2021, înregistrată la Primăria mun. Chișinău sub nr. 03-112/3810 din 14 iunie 2021, Instituția Medico-Sanitară Publică „Institutul de Medicină Urgentă” nu a primit niciun răspuns.

La 25 noiembrie 2021, Instituția Medico-Sanitară Publică „Institutul de Medicină Urgentă” a înaintat o cerere prealabilă către Întreprinderea Municipală „Combinatul Servicii Funerare” și Primăria mun. Chișinău, prin care a solicitat examinarea cererii din 14 iunie 2021 și acordarea avantajului solicitat.

La 01 septembrie 2021, Instituția Medico-Sanitară Publică „Institutul de Medicină Urgentă” a înaintat prezenta cerere de chemare în judecată.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani prin hotărârea din 16 decembrie 2021, a admis acțiunea în contencios administrativ a Instituției Medico-Sanitare Publice „Institutul de Medicină Urgentă” împotriva Întreprinderii Municipale „Combinatul de Servicii Funerare” și Primarului general al mun. Chișinău, persoană terță Dumitru Mastak, cu privire la contestarea actului administrativ individual de respingere a solicitării și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil. S-a anulat refuzul Primarului general al mun. Chișinău și a Întreprinderii Municipale „Combinatul de Servicii Funerare” de soluționare a cererii Instituției Medico-Sanitare Publice „Institutul de Medicină Urgentă” de acordare lui Dumitru Mastak, a autorizației la arendarea a două locuri de veci în Cimitirul Central din mun. Chișinău. S-a obligat Întreprinderea Municipală „Combinatul Servicii Funerare” și Primarul general al mun. Chișinău să acorde lui Dumitru Mastak autorizația la arendarea a două locuri de veci în Cimitirul Central din mun. Chișinău.

Prin decizia din 20 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse cererile de apel depuse de Întreprinderea Municipală „Combinatul de Servicii Funerare” și de Primarul general al mun. Chișinău, fiind menținută hotărârea din 16 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Analizând motivele soluției supuse criticii în recursurile declarate de Întreprinderea Municipală „Combinatul de Servicii Funerare” și de Primarul general al mun. Chișinău, Completul de judecată ajunge la concluzia că decizia instanței de apel nu poate fi menținută, or prin aceasta s-a menținut hotărârea primei instanțe, care este contradictorie și neîntemeiată, în rezultatul aprecierii eronate a probelor prezentate.

Astfel, obiectul controlului judecătoresc în prezentul litigiu, îl constituie refuzul Primarului general al mun. Chișinău și a Întreprinderii Municipale „Combinatul de Servicii Funerare” de soluționare a cererii Instituției Medico-Sanitare Publice „Institutul de Medicină Urgentă” de acordare lui Dumitru Mastak, a autorizației la arendarea a două locuri de veci în Cimitirul Central din mun. Chișinău.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține ca fiind relevante prevederile Regulamentului cu privire la cimitire, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1072 din 22 octombrie 1998, care prevede că prezentul Regulament reglementează modul înființării, extinderii, închiderii, lichidării și administrării cimitirelor, precum și modul rezervării locurilor pentru înmormântarea și reînvmormântarea decedaților, executării lucrărilor în cimitire. Astfel, Regulamentul menționat statuează că în Republica Moldova cimitirele se află în subordinea administrației publice locale. Învmormântările și reînvmormântările se efectuează numai în baza prezentului Regulament. Înființarea, extinderea și administrarea cimitirelor se realizează prin deciziile primăriilor municipale și comitetelor executive raionale, conform actelor legislative și normative în vigoare

și prezentului Regulament. Locurile de înmormântare din cimitire pot fi rezervate pe termen nelimitat. Unei familii i se poate rezerva nu mai mult de trei locuri de înmormântare, cu recomandarea de a construi un cavou. În aceste locuri (cavou) pot fi înmormântați titularul rezervării, soțul (soția), precum și rudele apropiate. Ele pot fi transmise numai prin moștenire sau donație.

De asemenea, se reține că prin decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 4/11 din 15 aprilie 2010, a fost aprobat și pus în aplicare Regulamentul funcționării cimitirelor din or. Chișinău. Relevante speței sunt următoarele prevederi ale acestuia:

1.3 Cimitirele existente în Chișinău se împart în patru categorii: Categoria I - cimitirul Central; Categoria II - cimitirele Doina, Sf. Treime, Catolic, Evreiesc; Categoria III - cimitirele Buiucanii Vechi, Ștefan Ciobanii, Băcioii Noi; Categoria IV - cimitirele Petricani, Sculeni, Ciocana.

1.6 Loturile de pământ destinate înhumărilor la cimitirul Central se distribuie: persoanelor decorate cu distincții în muncă și luptă („*Ordinul Republicii*”, „*Ordinul „Ștefan cel Mare*”) sau cu distincții de stat ale fostei URSS similare acestora.

1.7 În locurile speciale din cimitirul Central în limita disponibilității, la propunerea unor instituții publice, primarul general aprobă distribuirea sau concesionarea de loturi pentru înhumarea unor personalități marcante ale Republicii Moldova.

Totodată, relevante speței sunt și prevederile Legii cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova, nr. 1123-XII din 30.07.1992, care la art. 9 enumeră ordinele Republicii Moldova: „*Ordinul Republicii*”, „*Ștefan cel Mare*”, „*Bogdan Întemeietorul*”, „*Ordinul de Onoare*”, „*Credință Patriei*”, clasele I, II și III”, „*Gloria muncii*”, „*Recunoștința Patriei*”.

Articolul 13 al legii menționate indică faptul că, „*Ordinul Republicii*” este distincția de stat supremă și se conferă pentru merite excepționale în toate domeniile de activitate întru binele Patriei și al omenirii, iar articolul 15 stipulează că *Ordinul „Ștefan cel Mare*” este decorația militară supremă a Republicii Moldova.

Astfel, în motivarea solicitării formulate cu privire la obligarea Primăriei mun. Chișinău și Întreprinderii Municipale „Combinatul servicii funerare” să elibereze autorizația de arendare a două locuri de veci, în cimitirul Central lui Dumitru Mastak, Instituția Medico-Sanitară Publică „Institutul de Medicină Urgentă” a indicat că Dumitru Mastak este angajat de către Ministerului Sănătății în funcția de medic din 1980 și până în prezent; este decorat cu *Ordinul „Gloria Muncii*” în 2017; menționat cu 2 Diplome de mențiune de la MSMPS al RM; menționat cu 5 Diplome de mențiune de la Departamentul Sănătății mun. Chișinău; este autor și coautor a peste 20 invenții de raționalizare în domeniul de activitate medicală; 3 invenții în medicină decorate cu Medalii de Aur la concursuri internaționale; este membru al echipei de medici care au implementat în medicina RM operațiile de transplant renal din 1982; medic-șef a Centrului de Dializă de peste 20 de ani, în care s-au tratat și prelungit viața mii de pacienți, pentru merite în muncă și succese deosebite în toate domeniile de activitate.

S-a menționat că *Ordinul „Gloria Muncii*” este un ordin oficial în Republica Moldova, care se conferă pentru rezultate excepționale în muncă, activitate publică de vază, și contribuții substanțiale în domeniul culturii, științei, sportului, vieții

publice sau social-economice. Corespunzător, Instituția Medico-Sanitară Publică „Institutul de Medicină Urgentă” consideră că solicitarea sa este întemeiată.

Instanța de recurs nu poate reține aceste argumente, or prin Regulamentul funcționării cimitirelor din or. Chișinău, aprobat prin decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 4/11 din 15 aprilie 2010, sunt stabilite exhaustiv distincțiile de stat, deținătorii cărora pot beneficia de dreptul de a rezerva sau a fi înhumați pe teritoriul cimitirului Central, și anume „*Ordinul Republicii*” și *Ordinul “Ștefan cel Mare”*. La materialele cauzei nu sunt anexate probe care să demonstreze că Mastak Dumitru este deținătorul vreunei dintre distincțiile menționate.

Completul de judecată reține că, potrivit art. 9 din Legea 1123/1992, ordinul „Gloria Muncii” face parte din Ordinele Republicii Moldova, însă reieșind din conținutul punctului 1-2 al Hotărârii Guvernului 1072/1998, Consiliul municipal Chișinău, pentru evitarea unor interpretări, expres a indicat distincțiile de stat care acordă dreptul deținătorilor lor de a beneficia de locuri de înmormântare pe teritoriul cimitirului Central.

Astfel, instanțele inferioare au ajuns la o concluzie eronată, potrivit căreia Mastak Dumitru este îndreptățit de a beneficia autorizația la arendarea a două locuri de veci în Cimitirul Central din mun. Chișinău, făcând o interpretare a distincției de stat ordinul „Gloria Muncii” și a importanței acesteia. Or, instanțele inferioare au ignorat faptul că Regulamentul funcționării cimitirelor din or. Chișinău, aprobat prin decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 4/11 din 15 aprilie 2010, stabilește exhaustiv două distincții de stat, care atribuie deținătorilor dreptul de a beneficia de înhumare în cimitirul respectiv.

Un alt motiv de refuz, invocat de recurenți, constă în faptul că, în conformitate cu punctul 3.4 al Regulamentului funcționării cimitirelor din or. Chișinău, aprobat prin decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 4/11 din 15.04.2010, din lipsa de spațiu disponibil este stopată arendarea (rezervarea) locurilor la cimitirul Central. Iar conform punctului 1.8 al Regulamentului menționat, beneficiază de dreptul rezervării loturilor la cimitirul Central rudele de gradul I ale persoanei decedate și înmormântate aici, în baza actelor de confirmare a gradului de rudenie. După caz se permite înhumarea rudelor în aceleași morminte.

Respectiv, pornind de la prevederile art. 42 din Codul funciar, prevederile art. 8, din Legea nr. 523-XV din 16.07.1999 „Cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale”, terenul litigios constituie proprietate municipală și doar administrația publică locală este în drept să-l gestioneze, în condițiile legii.

Conform art. 9 al Codului funciar și art. 14 alin. (2) lit. b) și lit. e), 77 alin. (2) al Legii privind administrația publică locală, Consiliile locale administrează bunurile domeniului public și ale celui privat ale satului (comunei), orașului (municipiului), decide atribuirea și propune schimbarea destinației terenurilor proprietate a satului (comunei), orașului (municipiului), după caz în condițiile legii. Bunurile domeniului public al unității administrativ-teritoriale pot fi date în administrare întreprinderilor municipale și instituțiilor publice, concesionate, date în arendă ori în locațiune, după caz, în temeiul deciziei consiliului local sau raional, în condițiile legii. Bunurile domeniului privat al unității administrativ-teritoriale pot fi înstrăinate, date în administrare, în arendă ori în locațiune, în condițiile legii...”

Potrivit art. 3 lit. c) al Legii nr. 523/16.07.99 „Cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale”, obiecte ale dreptului de proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale sunt, bunurile autorităților publice locale și ale administrațiilor unităților administrativ-teritoriale, terenurile destinate satisfacerii necesităților unităților administrativ-teritoriale, mijloacele bugetelor unităților administrativ-teritoriale valorile mobiliare, fondul locativ, obiectele din infrastructura tehnică și alte obiecte care se află pe teritoriul respectiv, cu excepția cazurilor prevăzute de legislație, bunurile necesare pentru dezvoltarea economică și socială a unității administrativ-teritoriale și pentru realizarea de către autoritățile administrației publice locale a sarcinilor ce le revin în conformitate cu legislația privind administrația publică locală.

Concomitent, în conformitate cu art. 11 alin. (2) lit. h) al Legii nr. 29 din 05 aprilie 2018 privind delimitarea proprietății publice de domeniul public al unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi țin: terenurile aferente obiectivelor de cult, *cimitirelor*, gunoiștilor, depozitelor de deșeuri, fânețelor, pășunilor, terenurile destinate conform planurilor urbanistice generale și planurilor de amenajare a teritoriului satisfacerii necesităților unităților administrativ-teritoriale, terenurile ocupate de râpi, ravene, nisipuri, stânci și alte terenuri degradate.

Iar potrivit art. 4 alin. (1) al Legii nr. 29 din 05 aprilie 2018 privind delimitarea proprietății publice, proprietatea publică se constituie din totalitatea bunurilor domeniului public și domeniului privat ce aparțin cu drept de proprietate statului și unităților administrativ-teritoriale, dreptul de posesiune, de folosință și de dispoziție asupra acestora aparținând Guvernului sau autorităților deliberative ale administrației publice locale/autorității deliberative a administrației publice a unității teritoriale autonome.

Prin urmare, având în vedere reglementările legale citate, este necesar de specificat că, atâta timp cât prin Hotărârea Guvernului a fost stabilit că, administrarea *cimitirelor* se realizează de către autoritatea publică locală (inclusiv prin posibilitatea de aprobare a actelor normative cu caracter special), în speță de Primăria mun. Chișinău, iar potrivit Legii nr. 29 din 05 aprilie 2018 privind delimitarea proprietății publice, terenurile aferente *cimitirelor* au fost atribuite de legiuitor domeniului public al unităților administrativ-teritoriale, se înțelege că autoritatea în calitate de proprietar al terenului, este în drept să posede și să folosească bunul său conform necesităților proprii.

Corespunzător, instanța de recurs va admite recursurile declarate de Întreprinderea Municipală „Combinatul de Servicii Funerare” și de Primarul general al mun. Chișinău, va casa hotărârea din 16 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și decizia din 20 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și va emite o nouă decizie de respingerea a acțiunii.

Conform art. 248 alin. (1) lit. c) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admit recursurile declarate de Întreprinderea Municipală „Combinatul de Servicii Funerare” și de Primarul general al mun. Chișinău.

Se casează integral hotărârea din 16 decembrie 2021 a Judecătoriei Chişinău, sediul Râşcani şi decizia din 20 septembrie 2022 a Curţii de Apel Chişinău, emise în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Instituţia Medico-Sanitară Publică „Institutul de Medicină Urgentă” împotriva Întreprinderii Municipale „Combinatul de Servicii Funerare” şi Primarului general al mun. Chişinău, persoană terţă Dumitru Mastak, cu privire la contestarea actului administrativ individual de respingere a solicitării şi obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, şi se emite o nouă decizie prin care:

Se respinge ca neîntemeiată acţiunea înaintată de Instituţia Medico-Sanitară Publică „Institutul de Medicină Urgentă” împotriva Întreprinderii Municipale „Combinatul de Servicii Funerare” şi Primarului general al mun. Chişinău, persoană terţă Dumitru Mastak, cu privire la contestarea actului administrativ individual de respingere a solicitării şi obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

Decizia este irevocabilă.

Preşedinte, judecător

Stela Procopciuc

judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc